

Kostnadsersättning till lärlingar

Kommenterad statistik

CSN, rapport 2014:6

The logo for CSN (Centrala Skatteverket) is located in the bottom right corner. It consists of a red triangle pointing upwards and to the right, with the letters 'CSN' in white, bold, sans-serif font inside it.

CSN

**Kostnadsersättning till
lärlingar**

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning.....	9
1.1 Uppdraget.....	9
1.2 Kostnadsersättning till lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen	9
1.3 Den kommenterade statistiken	9
2 Kommenterad statistik	10
2.1 Elever med lärlingsersättning	10
2.1.1 Nästan 5 000 studerande fick lärlingsersättning	10
2.1.2 Lärlingsersättning vanligast på de fristående gymnasieskolorna	10
2.1.3 Hög andel på VVS- och fastighetsprogrammet.....	10
2.1.4 Högst andel i Östergötland	12
2.1.5 Förhållandevis få avslag.....	13
2.1.6 Låg andel hade ogiltig frånvaro	14
2.2 Utbetalningar och budget.....	15

Sammanfattning

Den 1 januari 2014 infördes en kostnadsersättning till lärlingar i gymnasial lärlingsutbildning. Lärlingsersättningen är 1 000 kronor per studiemånad. CSN har fått i uppdrag att senast den 4 augusti 2014 lämna en kommenterad statistik om lärlingsersättningen.

Under första halvåret 2014 fick 4 900 elever i den gymnasiala lärlingsutbildningen lärlingsersättning. Av dessa var 43 procent kvinnor och 57 procent män. Både antalet och andelen elever med lärlingsersättning är högre vid fristående gymnasieskolor än i kommunala.

Lärlingsersättning är vanligast på VVS- och fastighetsprogrammet där knappt 13 procent av dem med studiebidrag har lärlingsersättning. Flest elever har fått lärlingsersättning i Västra Götalands län. Andelsmässigt är lärlingsersättning vanligast i Östergötland och Värmland. Lägst andel elever som har lärlingsersättning finns i Gotlands och Jönköpings län.

Vid ogiltig frånvaro (skolk) kan både studiehjälpen och lärlingsersättningen dras in. Under det första halvåret 2014 var det 111 elever som fick lärlingsersättningen indragen på grund av ogiltig frånvaro. Det innebär att 2,3 procent av dem med lärlingsersättning fick ersättningen indragen. Andelen är lägre bland dem med lärlingsersättning än bland övriga gymnasiestuderande. Det är dock ännu för tidigt att dra några slutsatser om huruvida lärlingsersättningen bidrar till att eleverna skolkar i mindre utsträckning än andra studerande.

Under det första halvåret 2014 betalades det ut 22,5 miljoner kronor i lärlingsersättning vilket innebär att varje elev i genomsnitt fick 4 605 kronor.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har fått i uppdrag att senast den 4 augusti 2014 lämna en kommenterad statistik till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) när det gäller kostnadsersättning till lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen.¹

1.2 Kostnadsersättning till lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen

Den 1 januari 2014 infördes en kostnadsersättning till lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen (fortsättningsvis kallad lärlingsersättning). Lärlingsersättningen är 1 000 kronor per studiemånad och är avsedd att täcka extra kostnader för resor och lunch. Avsikten är att ingen ska behöva välja bort lärlingsutbildning av ekonomiska skäl.

Lärlingsersättning kan lämnas till elever på gymnasial lärlingsutbildning i gymnasieskolan där delar av utbildningen bedrivs på en arbetsplats. För att CSN ska kunna bevilja lärlingsersättning måste det finnas ett utbildningskontrakt, det vill säga ett avtal mellan eleven, skolan och arbetsgivaren. Studierna måste vara på heltid. Lärlingsersättningen är nära knuten till bestämmelserna om studiehjälp.

1.3 Den kommenterade statistiken

Uppdraget för denna kommenterade statistik är att redovisa statistik och att kommentera denna. Det innebär att det inte görs några analyser eller bedömningar i denna rapport.

Uppgifterna i rapporten avser lärlingsersättning under det första kalenderhalvåret 2014. Lärlingsersättningen har bara funnits under detta halvår. Det är därmed för tidigt att dra några säkra slutsatser om ersättningen och dess betydelse. Erfarenheter från tidigare studiestöd visar att det ofta tar ett tag innan dessa når fullt genomslag.

Uppgifterna i rapporten är hämtade från studiestödets informationssystem (STIS).

I avsnitt 2.1 presenteras uppgifter om antalet studerande med lärlingsersättning. Uppgifterna fördelas på olika sätt, exempelvis efter kön, årskurser, program och län. Här finns även uppgifter om hur många av dem med lärlingsersättning som fått ersättningen indragen på grund av ogiltig frånvaro och hur många som avbrutit studierna.

I avsnitt 2.2 redovisas uppgifter om utbetalningar och budget.

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Centrala studiestödsnämnden.

2 Kommenterad statistik

2.1 Elever med lärlingsersättning

2.1.1 Nästan 5 000 studerande fick lärlingsersättning

Under första halvåret 2014 fick nästan 4 900 elever i den gymnasiala lärlingsutbildningen lärlingsersättning.

Tabell 1 Lärlingsersättning, antal elever fördelat på årskurs och kön, första halvåret 2014

Årskurs	Kvinnor	Män	Totalt	Andel kvinnor (procent)	Andel män (procent)
Åk 1	692	857	1 549	45	55
Åk 2	731	1 022	1 753	42	58
Åk 3	676	941	1 617	42	58
Totalt (netto) ¹	2 081	2 796	4 877	43	57

¹ En elev som varit registrerad på mer än en årskurs under halvåret har endast räknats en gång.

Av dem som fick lärlingsersättning var 43 procent kvinnor och 57 procent män. Ungefär lika många studerande fick lärlingsersättning i de olika årskurserna och även könsfördelningen var likartad oavsett årskurs.

2.1.2 Lärlingsersättning vanligast på de fristående gymnasieskolorna

Fler elever i fristående gymnasieskolor fick lärlingsersättning jämfört med kommunala gymnasieskolor. Både antalet och andelen elever med lärlingsersättning var högre vid fristående gymnasieskolor.

Tabell 2 Lärlingsersättning, antal elever fördelat på skolform och kön, första halvåret 2014, samt som andel av samtliga med studiebidrag (procent)

Skolform	Kvinnor	Män	Totalt	Andel med lärlingsersättning av samtliga med studiebidrag (procent)
Fristående gymnasieskolor	1 234	1 769	3 003	3,6
Kommunala gymnasieskolor	907	1 083	1 990	0,8
Totalt (netto) ¹	2 081	2 796	4 877	1,5

¹ En elev som varit registrerad både på kommunal och fristående gymnasieskola under halvåret har endast räknats en gång.

2.1.3 Hög andel på VVS- och fastighetsprogrammet

I följande tabell fördelas antalet elever med lärlingsersättning efter program. Flest elever fick lärlingsersättning på bygg- och anläggningsprogrammet.

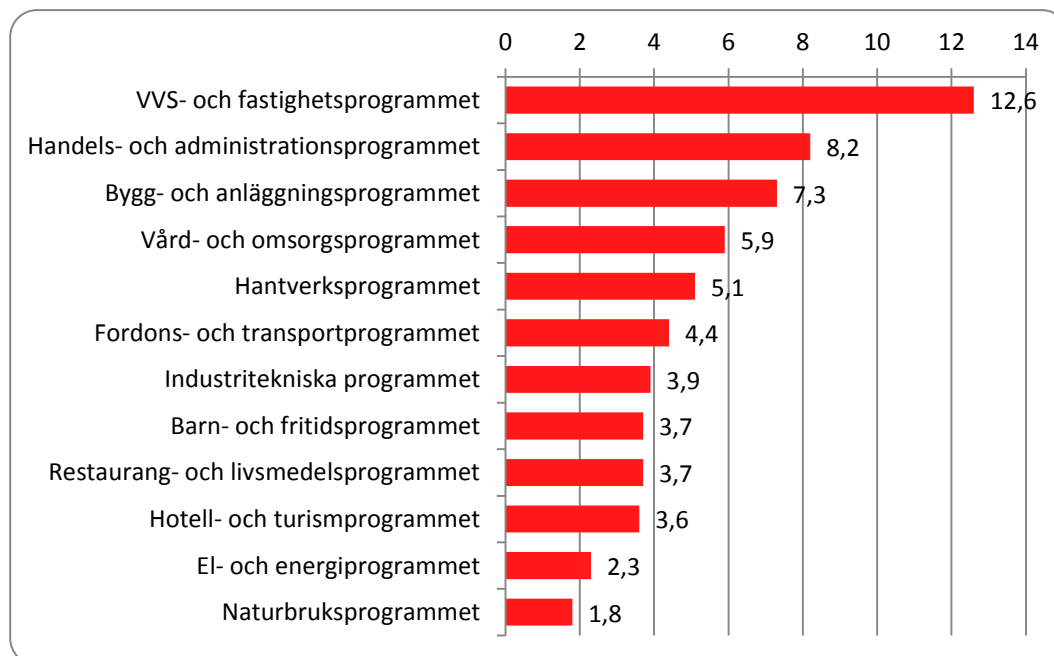
Tabell 3 Lärlingsersättning, antal elever fördelat på program och kön, första halvåret 2014

Program	Kvinnor	Män	Totalt
Barn- och fritidsprogrammet	271	64	335
Bygg- och anläggningsprogrammet	132	898	1 030
El- och energiprogrammet	16	309	325
Fordons- och transportprogrammet	46	411	457
Handels- och administrationsprogrammet	448	217	665
Hantverksprogrammet	359	71	430
Hotell- och turismprogrammet	113	23	136
Industritekniska programmet	12	189	201
Naturbruksprogrammet	132	18	150
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	156	92	248
VVS- och fastighetsprogrammet	10	462	472
Vård- och omsorgsprogrammet	449	59	508
Övriga	99	180	279
Totalt (netto) ¹	2 081	2 796	4 877

¹ En elev som varit registrerad på flera program under halvåret har endast räknats en gång.

Andelsmässigt är lärlingsersättning vanligast på VVS- och fastighetsprogrammet där närmare 13 procent av dem med studiebidrag hade lärlingsersättning under vårterminen.

Diagram 1 Andel med lärlingsersättning av samtliga med studiebidrag på respektive program, procent

2.1.4 Högst andel i Östergötland

Vid en regional fördelning framgår att flest elever har fått lärlingsersättning i Västra Götaland.

Tabell 4 Lärlingsersättning, antal elever fördelat på folkbokföringslän och kön, första halvåret 2014¹

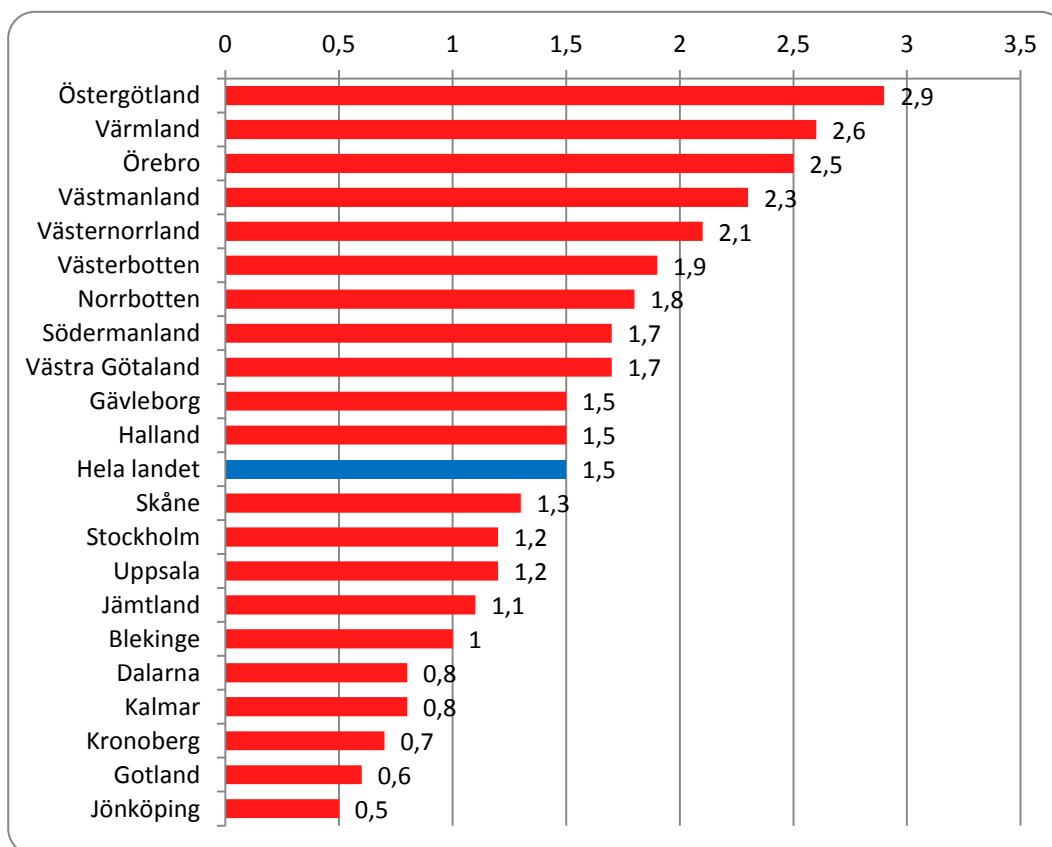
Län	Kvinnor	Män	Totalt
Blekinge	32	19	51
Dalarna	41	36	77
Gotland	11
Gävleborg	65	74	139
Halland	84	85	169
Jämtland	28	18	46
Jönköping	12	55	67
Kalmar	12	51	63
Kronoberg	44
Norrbottnen	82	64	146
Skåne	229	313	542
Stockholm	336	489	825
Södermanland	85	77	162
Uppsala	50	90	140
Värmland	129	114	243
Västerbotten	70	98	168
Västernorrland	76	95	171
Västmanland	110	88	198
Västra Götaland	372	546	918
Örebro	84	168	252
Östergötland	176	269	445
Hela landet (netto) ²	2 081	2 796	4 877

¹ Tabellen har sekretessgranskats, vilket innebär att innehållet i enskilda celler har ersatts med (..).

² En elev som varit registrerad på utbildning i flera län under halvåret har endast räknats en gång.

Andelsmässigt var lärlingsersättning vanligast i Östergötland och Värmland. Lägst andel av dem med studiebidrag som också hade lärlingsersättning fanns i Gotlands och Jönköpings län. Andelen elever med lärlingsersättning varierade mellan 0,5 och 2,9 procent beroende på län.

Diagram 2 Andel med lärlingsersättning av samtliga med studiebidrag, procent

2.1.5 Förhållandevis få avslag

Lärlingsersättning beviljas efter ansökan. Ett antal av de ansökningar som kom in till CSN avslogs.

Tabell 5 Avslag på ansökan om lärlingsersättning, antal elever fördelat på utvalda beslutsorsaker, första halvåret 2014^{1,2}

Beslutsorsak	Kvinnor	Män	Totalt
Ej besvarat komplettering	29	58	87
Ej lärlingsutbildning	87	125	212
Lärlingslön ³	4
Utbildningskontrakt saknas eller är ofullständigt	3
Övrigt ⁴	48	67	115

¹ Avslagsstatistiken grundar sig på de beslutsgrunder och motivtexter som registreras i handläggningssystemet STIS. Vissa elever kan ha flera beslutsgrunder och kommer då med på flera beslutsorsaker i statistiken. En individ kan få både avslagsbeslut och bifallsbeslut under samma halvår. Statistiken visar de aktuella uppgifterna vid tidpunkten för utsökningen den 7 juli 2014. Uppgifterna kan förändras över tid.

² Tabellen har sekretessgranskats, vilket innebär att innehållet i enskilda celler har ersatts med (..).

³ Avslag för hela eller delar av den sökta perioden på grund av lärlingslön.

⁴ Övrigt innefattar främst orsaker som gör att den studerande inte har rätt till studiehjälp, vilket är ett villkor för att kunna få lärlingsersättning, till exempel att den studerande inte bedriver heltidsstudier.

Förhållandevis få sökande fick under våren avslag på sin ansökan om lärlingsersättning. Den vanligaste avslagsorsaken var att den sökande inte läste på en lärlingsutbildning. Det var däremot få personer som fick avslag för att de saknade utbildningskontrakt eller för att de hade lärlingslön.

2.1.6 Låg andel hade ogiltig frånvaro

För att få lärlingsersättning måste eleven ha rätt till studiehjälp, vilket i sin tur förutsätter heltidsstudier. Vid olovlig frånvaro kan både studiehjälpen och lärlingsersättningen dras in. Under det första halvåret 2014 var det 111 elever som fick lärlingsersättningen indragen på grund av ogiltig frånvaro.

Tabell 6 Elever med lärlingsersättning som fått beslut om indraget stöd p.g.a. ogiltig frånvaro eller p.g.a. studieavbrott, första halvåret 2014¹

	Kvinnor	Män	Totalt
Indraget stöd p.g.a. ogiltig frånvaro ²	36	75	111
Indraget stöd p.g.a. studieavbrott	5	5	10

¹ Siffrorna visar situationen vid tidpunkten för utsökningen den 7 juli 2014. Uppgifterna kan förändras över tid.

² Statistiken omfattar elever som skolan rapporterat har skolkat. Det förekommer att skolorna ändrar tidigare rapporter om skolk för vissa elever.

Andelen med ogiltig frånvaro var lägre bland dem med lärlingsersättning än bland övriga gymnasie studerande. Under första halvåret var det 2,3 procent av dem med lärlingsersättning som fick ersättningen indragen. Det kan jämföras med att 6,5 procent av samtliga studerande med studiebidrag fick studiehjälpen indragen på grund av skolk någon gång under läsåret 2013/14.

Tabell 7 Elever med lärlingsersättning samt antal och andel (procent) elever med beslut om indragen ersättning p.g.a. ogiltig frånvaro, första halvåret 2014¹

	Antal elever	Indraget stöd p.g.a. ogiltig frånvaro ²	Andel med indraget stöd (procent)
Lärlingsersättning	4 877	111	2,3
varav kvinnor	2 081	36	1,7
varav män	2 796	75	2,7

¹ Siffrorna visar situationen vid tidpunkten för utsökningen den 7 juli 2014. Uppgifterna kan förändras över tid.

² Statistiken omfattar elever som skolan rapporterat har skolkat men det förekommer att skolorna tar tillbaka tidigare rapporter om skolk för vissa elever.

Lärlingsersättningen har dock bara funnits under kort tid. Det är ännu för tidigt att dra några säkra slutsatser om huruvida lärlingsersättningen bidrar till att eleverna skolkar mindre. I det fall det även på längre sikt skulle visa sig att andelen som skolkar eller avbryter är lägre bland elever med lärlingsersättning bör det utredas om det i så fall beror på ersättningen eller till exempel andra förhållanden på utbildningen.

Tabell 8 Elever med lärlingsersättning, samt antal och andel (procent) elever med beslut om indragen ersättning p.g.a. studieavbrott, första halvåret 2014¹

	Antal elever	Indraget stöd p.g.a. studieavbrott	Andel med studieavbrott (procent)
Lärlingsersättning	4 877	10	0,2
varav kvinnor	2 081	5	0,2
varav män	2 796	5	0,2

¹ Siffrorna visar situationen vid tidpunkten för utsökningen den 7 juli 2014. Uppgifterna kan förändras över tid.

Under första halvåret 2014 beslutade CSN, efter rapporter från skolor, om indragen ersättning med anledning av studieavbrott för sammanlagt 10 elever. Det motsvarar 0,2 procent av samtliga elever med lärlingsersättning.

2.2 Utbetalningar och budget

Under det första halvåret 2014 betalades det ut 22,5 miljoner kronor i lärlingsersättning från anslagsposten 15 1:1 ap2. I genomsnitt var det utbetalda beloppet per elev 4 605 kronor. För kvinnor var genomsnittsbeloppet 4 603 kronor och för män 4 607 kronor. Maximalt kunde en studerande få 1 000 kronor per månad för fem månader under vårterminen 2014.

Tabell 9 Utbetalda belopp i lärlingsersättning per månad, första halvåret 2014

Månad	Belopp (mnkr)	Antal elever
Januari	0,2	205
Februari	3,7	2 074
Mars	5,4	3 290
April	6,1	4 082
Maj	5,9	4 459
Juni	1,2	699
Totalt 1:a halvåret	22,5	4 877

Anslaget belopp för lärlingsersättning (anslagsposten 15 1:1 ap2) uppgår till 52,9 miljoner kronor för 2014. Det innebär att utbetalningarna av lärlingsersättning under det första halvåret uppgick till ungefär 43 procent av det belopp som anslagits för hela kalenderåret.